

KLIIMAMINISTEERIUM

Marleen Viidul
Eesti Muuseumide Liit
info@muuseumideliit.ee

Teie 05.08.2026

Meie 19.08.2026 nr 3-18/26/2812-5

Vastus Eesti Muuseumide Liidu pöördumisele

Austatud Marleen Viidul

Täname pöördumise eest, milles juhtisite tähelepanu Eesti Loodusmuuseumi direktori avaliku konkursi läbiviimisega seotud küsimustele. Vastame alljärgnevalt Teie kirjas tõstatatud peamistele küsimustele kandidaatidele esitatud nõuete, hindamisraamistiku, komisjoni koosseisu ning väidetava ebavõrdse eelise kohta.

Kandidaadile esitatavate nõuete ja hindamisel käsitletavate asjaolude kujundamisel tuleb lähtuda Kliimaministeeriumi valitsemisalasse kuuluva riigimuuseumi juhi kandidaadile esitatavate nõuete ja avaliku konkursi läbiviimise korrast. Nimetatud korra § 3 lõige 2 näeb ette, et muuseumi eripärast tulenevalt võib konkursikuulutuses igal üksikul juhul esitada kandidaadile täiendavaid nõudeid. Seega võimaldab kord konkursikuulutuses arvestada konkreetse muuseumi eripära ja lähiaja ülesandeid, sealhulgas uue Loodusmuuseumi avamise, Taru toimimise tagamise ning asutuse arendusvajadustega seotud pädevusi. Muuseumiseadus ei sätesta juhile esitatavaid nõudeid.

Kui konkursi korraldamise ajal on teada, et asutuse ülesanded või tegevuskeskkond lähiaastatel oluliselt muutuvad, on põhjendatud ja läbipaistev kajastada seda ka konkursikuulutuses. See võimaldab kandidaatidel hinnata ametikoha tegelikku sisu, lähiaja väljakutseid ja ootusi enne kandideerimisotsuse tegemist. Vastupidine olukord, kus teadaolevaid olulisi arenguid konkursikuulutuses ei kajastataks, asetaks kandidaadid ebaselgemasse olukorda ega toetaks konkursi läbipaistvust. Käesoleval juhul olid uue Loodusmuuseumi avamine, Taru toimimise tagamine ja asutuse arendusvajadused konkursikuulutuses avaldatud lähiaastate ülesannetena ning seetõttu oli nende käsitlemine kandidaatide hindamisel põhjendatud.

Me ei nõustu väitega, et konkursiga otsiti Eesti Loodusmuuseumi direktori asemel üksnes Loodusmaja Taru haldajat või et hindamisel kasutati kandidaatidele avaldamata sisulisi kriteeriume. Avaldamata hindamiskriteeriumiga oleks tegemist eelkõige juhul, kui konkursi käigus oleks kehtestatud uus nõue või otsustav hindamistingimus, mida konkursikuulutuses ei olnud avaldatud. Käesoleval juhul oli konkursikuulutuses ametikohana selgelt nimetatud Eesti

Loodusmuuseumi direktor. Samas oli kuulutuses avaldatud, et ametikoha lähiaastate ülesannete hulka kuuluvad uue Loodusmuuseumi avamine ja tulemuslik käivitamine, elanikkonna keskkonnateadlikkuse kasvatamine ning loodusmaja Taru toimimise tagamine. Kuulutuses oli samuti märgitud, et Loodusmuuseum haldab ja koordineerib Taru kompleksi. Seetõttu oli Taru ja uue Loodusmuuseumi käivitamise käsitlemine konkursi käigus seotud avaldatud ametikoha sisuga ega olnud kandidaatide eest varjatud hindamisteema. Lisaks oli kõigil huvitatud isikutel võimalik küsida töö sisu kohta täpsustusi konkursikuulutuses toodud kontaktisikult. Taru/Loodusmaja konteksti võis kasutada kandidaadi juhtimisvõimekuse, ametikohast arusaamise ja tugevuste hindamisel, kuid seda ei käsitatud eraldi kvalifitseeriva nõudena konkreetse varasema kinnisvara- või hoonehalduse kogemuse kohta.

Konkursi läbiviijal ja komisjonil on õigus kujundada kandidaadi sobivuse hindamiseks selline hindamisraamistik, mis võimaldab hinnata ametikoha täitmiseks olulisi oskusi, kogemusi ja kompetentse. Seejuures peab hindamine olema seotud konkursikuulutuses avaldatud nõuete ja ametikoha sisuga ning sama etapi kandidaatide suhtes võrreldavalt kohaldatud. Vestlusvoorus lähtuti avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsimudelitest ning hinnati kandidaatide motivatsiooni, kompetentse, valdkonnas orienteerumist, inglise keele oskust, sobivust organisatsioonikultuuri ja väärtustega ning tasuootust. Küsimustikus olid eraldi käsitletud uue Loodusmuuseumi avamine, Taru toimimise tagamine ja täiskasvanute keskkonnateadlikkuse kasvatamine. Need teemad olid otseselt seotud konkursikuulutuses avaldatud ülesannetega. Seetõttu ei saa nõustuda arvamusega, et konkurss taandus üksnes hoone- või kinnisvarahalduse hindamisele ega sellega, et hindamisraamistik kujutas endast kandidaatidele varjatud lisakriteeriumide kehtestamist.

Nõustume Muuseumide Liidu tähelepanekuga, et riigimuuseumi juhi valikul peab säilima seos muuseumi põhiülesannete ja valdkondliku sisuga. See ei tähenda, et direktori valik peaks põhinema vaid kandidaadi isiklikul erialasel ekspertiisil kõigi muuseumi põhiülesannete lõikes. Muuseumi direktori roll on tagada, et kogude hoidmine ja arendamine, haridus- ja teadustegevus, näitustegevus ning avalikkusele suunatud tegevused oleksid asutuses tervikuna korraldatud, juhitud ja ressurssidega kaetud. Eriti olukorras, kus asutusel seisavad ees uue Loodusmuuseumi avamine, Taru toimimise tagamine ja tegevuskeskkonna muutumine, on põhjendatud pöörata juhi valikul olulist tähelepanu strateegilisele juhtimisele, muutuste juhtimisele, koostöövõimele, organisatsiooni arendamisele, kommunikatsioonile ning eelarve- ja personalijuhtimisele, mitte vaid muuseumispetsiifilistele küsimustele. Selline rõhuasetus ei ole vastuolus muuseumiseadusega ega välista muuseumi klassikaliste põhiülesannete tähtsust, vaid puudutab viisi, kuidas direktor nende täitmist juhib ja tagab. Ühtlasi juhime tähelepanu, et keskkonnateadlikkus ei ole kuidagi muuseumiväline teema, vaid keskkonnateadlikkuse valdkond on Eesti Loodusmuuseumi kehtiva põhimääruse (§ 9 lg 2 p 2) kohaselt üks kolmest struktuuriüksusest.

Eesti Loodusmuuseumi tegevusvaldkonna ja põhiülesannetega seotud arusaama hinnati konkursi käigus eelkõige kandidaadi ametikohast arusaamise, valdkonnas orienteerumise, essee ning vestlusvooru küsimuste kaudu. See ei tähenda, et iga muuseumi põhiülesannet, näiteks kogude haldamist, oleks pidanud käsitlema eraldi küsimusena. Direktori konkursil oli asjakohane hinnata kandidaadi terviklikku võimekust juhtida riigimuuseumi, kujundada asutuse arengut ning tagada muuseumi põhiülesannete täitmine koostöös vastavate valdkonnaspetsialistide ja meeskonnaga.

Õigusaktidest ei tulene nõuet, et riigimuuseumi direktor peab ise olema muuseumide valdkonna või konkreetse muuseumi ainevaldkonna ekspert. Direktori roll on eelkõige juhtida asutust tervikuna, kujundada selle arengut ning tagada muuseumi põhiülesannete täitmine koos vastavate valdkonnaspetsialistide ja meeskonnaga. Seetõttu ei pidanud kandidaatide hindamine tähendama iga muuseumi sisulise ülesande, näiteks kogude haldamise, eraldi erialast kontrollimist, vaid

kandidaadi juhtimisvõimekuse ja valdkonnas orienteerumise hindamist direktori ülesannete vaates.

Komisjoni koosseisu osas selgitame, et konkursi läbiviimise kord ei sätesta kohustust kaasata valikukomisjoni kindla eriala või muuseumide valdkonna esindajat. Komisjoni koosseis kujundati selliselt, et hinnata kandidaadi sobivust riigiasutuse juhiks, sealhulgas organisatsiooni, inimeste, koostöö, kommunikatsiooni ning administratiiv- ja finantsjuhtimise vaates. Komisjoni kuulusid juhtimise, valitsemisala koordineerimise, personali ja kommunikatsiooni eest vastutavad isikud. Arvestades, et konkursikuulutus oli rõhk nii uue Loodusmuuseumi avamisel, Taru toimimise tagamisel, keskkonnateadlikkuse kasvatamisel, organisatsiooni juhtimisel, koostööl kui ka avaliku sektori toimimise tundmisel, oli komisjoni koosseis eesmärgipäraselt põhjendatav. Välise muuseumi- või loodushariduse eksperdi kaasamine võib olla teatud juhtudel põhjendatud, kuid kohaldatav kord seda kohustusena ette ei näe ning eksperdi puudumine ei tähenda iseenesest konkursikorra rikkumist. Seetõttu ei anna komisjonis eraldi looduse ainevaldkonna eksperdi puudumine alust järeldada, et kandidaatide võimekust Eesti Loodusmuuseumi juhtimisel ja põhiülesannete täitmise tagamisel ei hinnatud.

Kavandamisel olev Eesti Loodusmuuseumi põhimääruse muudatus ei olnud üksnes ühe kandidaadi käsutuses olnud info. Põhimääruse muutmise ettevalmistamine on ministeeriumi ja asutuse tavapärane tööprotsess, milles osales lisaks Riina Roosipuule ka teisi töötajaid ning mille kohta andis sisendi ka Heidi Jõks Eesti Loodusmuuseumi juhina. Seetõttu ei saa üksnes asjaolust, et kandidaat oli tööalaselt seotud põhimääruse muudatuse ettevalmistamisega, järeldada keelatud eelise või konkursil osalemist välistava asjaolu olemasolu. Samuti ei olnud ükski kandidaat seotud konkursikriteeriumide koostamisega ega saanud kujundada neid endale sobivaks.

Oluline on ka, et põhimääruse muudatus ei ole lõplikult otsustatud ning selle lõplik sisu selgub tavapärase menetluse käigus. Kavandatavad muudatused puudutavad eeskätt asutuse sisemist juhtimiskorraldust ja asedirektoriga seotud regulatsiooni kujundamist; hetkeversioonis ei ole direktori ülesannete sõnastust muudetud. Selline ettevalmistamine ja sõnastuse täpsustumine on õigusakti muutmise tavapärane osa ega anna iseenesest alust järeldada varjatud konkursieelise olemasolu.

Ainuüksi kandidaadi varasem tööalane kokkupuude muuseumi, Taru ülesannete või põhimääruse muudatuse ettevalmistamisega ei ole õiguslik alus kandidaadi konkursil osalemise piiramiseks ega tähenda automaatselt ebavõrdset kohtlemist. Selliseid kandidaate oli konkursil kaks. Lubamatu eelise järeldamiseks peaks olema tuvastatav konkreetne mitteavalik info, mida teistel kandidaatidel ei olnud võimalik teada ning mis mõjutas hindamist või valikuotsust. Sellist asjaolu materjalidest ei nähtu.

Konkursi läbiviimine toimus mitmeetapilises menetluses. Konkursile esitas dokumendid 13 kandidaati. Kandideerimisdokumentide ja Talendipanga hinnangute ülevaatamise järel kujunes eelvalik, mille tulemusel kutsuti testimisele ja komisjoni vestlusvooru neli kandidaati. Vestlusvoorus kasutati kõigi nelja kandidaadi puhul sama küsimustikku ja hindamisraamistikku, kusjuures raamistik oli välja töötatud konkursi alguses ja seda konkursi käigus ei muudetud. Seejärel tegi komisjon ettepaneku, et minister kohtuks kolme kandidaadiga. Ministriga kohtumised olid komisjoni lõpphindamise täiendav sisend, mitte iseseisev otsustusvoor. Lõpliku otsuse tegi konkursikomisjon hääletuse teel ning protokolli järgi otsustati tunnistada konkursi võitjaks Riina Roosipuu ühehäälselt.

Kokkuvõttes ei tulene esitatud asjaoludest alust järeldada sellist konkursimenetluse rikkumist, kandidaatide tõendatud ebavõrdset kohtlemist, automaatset huvide konflikti või muud asjaolu, mis tingiks konkursitulemuse ümberhindamise. Taru ja uue Loodusmuuseumi käivitamisega seotud teemad olid konkursikuulutuses avaldatud ametikoha ülesannetena ning nende käsitlemine hindamisel oli seetõttu põhjendatud. Põhimääruse muudatus on kavandamisel olev tavapärane ettevalmistusprotsess, mille lõplik sisu ei ole veel otsustatud; sellest ei saa iseenesest järeldada varjatud konkursieelist.

Juhime Muuseumide Liidu tähelepanu ka sellele, et Allar Jõksi kasutamine oma õigusnõustajana sisaldab huvide konflikti võimalust. Advokaadina (ja endise õiguskantslerina) on Allar Jõksil kõrgendatud kohustus vältida olukordi, kus isiklik huvi (abikaasa ametikoht) võib mõjutada või näida mõjutavat tema või seotud organisatsioonide tegevust. Eesti Advokatuuri eetikakoodeks rõhutab, et huvide konflikt (või selle oht) tekib, kui asjaolu võib kahjustada võimet tegutseda üksnes kliendi/asja huvides; piisab ohust, mitte tingimata reaalsest kahjust. Siin on isiklik side ilmne. Isegi kui liidu argumendid on sisulised, tekitab abikaasa kaotuse vaidlustamine (või selle toetamine) liidu kaudu mulje, et tegemist on erahuvi varjamisega avaliku huvi (muuseumide valdkonna kvaliteet) sildi all. See kahjustab Muuseumide Liidu usaldusväärsust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marten Kokk
kantsler

Ingrid Saar, 625 6401
ingrid.saar@kliimaministeerium.ee